

TISKOVÁ ZPRÁVA

Co v prevenci funguje?

Evropská vzdělávací akademie pro preventisty v oblasti závislostí

Praha, 29. 11. 2018 – Tento týden se v Praze koná tzv. Reitox akademie věnovaná tématu prevence závislostí, které se zúčastní přes 50 zástupců evropských národních monitorovacích středisek pro drogy a závislosti sítě Reitox a nositelé rozhodovacích pravomocí v protidrogové politice a prevenci závislostí.¹ Dvoudenní vzdělávací akademie se bude zabývat evropskou úpravou *Univerzálního vzdělávacího programu prevence (Universal Prevention Curriculum, UPC)*² v rámci projektu UPC-Adapt³ podpořeného Evropskou komisí. Projekt UPC-Adapt byl zahájen v roce 2016 s cílem přizpůsobit UPC pro evropský kontext a letos se v jeho rámci testují vypracované materiály v devíti členských státech EU (Belgie, Česká republika, Německo, Estonsko, Španělsko, Chorvatsko, Itálie, Polsko a Slovinsko).

Reitox akademii organizuje Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) a skupina UPC-Adapt ve spolupráci s 1. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy a Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti při Úřadu vlády ČR. Akce je pořádána v rámci závěrečné konference projektu UPC-Adapt.

Evropský projekt UPC-Adapt rozpracoval původní devítitýdenní vzdělávací plán UPC do kratších, intenzivnějších a interaktivních modulů, které lze realizovat ve třech různých formách (v délce až pěti dnů): konkrétně jde o on-line kurzy, školení pro místní a regionální nositele rozhodovacích pravomocí a semináře pro studenty. Cílem je na základě mezinárodních standardů pro vzdělávání preventistů v oblasti závislostí implementovat standardní kurikulum prevence, včetně evropské terminologie (Evropské univerzální kurikulum prevence, EUPC).

Účelem Reitox akademie je představit projekt UPC-Adapt a jeho dosavadní výsledky; rozšířit povědomí o možnosti spustit vzdělávání na základě EUPC v evropských zemích a společně s univerzitami diskutovat o možném zařazení plného UPC do jejich osnov.

Praha byla pro konání akademie zvolena proto, že Česká republika je jedním z průkopníků a klíčových zemí v systémech podpory a ověřování kvality v prevenci, neboť zavedla první systém certifikace odborné způsobilosti v prevenci. Česká republika je také jednou ze zemí, kde jsou materiály UPC-Adapt v rámci pilotního projektu testovány.

---

¹ Reitox akademie se účastní 13 členských států EU; šest kandidátů a potenciálních kandidátů na členství v EU; Brazílie a Spojené státy.

² *Kurikulum UPC* bylo vytvořeno v roce 2015 v USA jako odpověď na potřebu podrobného balíčku školení v oblasti drogové prevence založeného na empiricky ověřených principech. Na jeho vývoji se podílela především americká organizace APSI (Applied Prevention Science International) ve spolupráci s uznávanými odborníky na prevenci. Vychází z *Mezinárodních standardů drogové prevence* UNODC (<https://www.unodc.org/unodc/en/prevention/prevention-standards.html>) a *Evropských standardů kvality drogové prevence* (EDPQS, <http://prevention-standards.eu/standards/>). UPC pokrývá: fyziologii a farmakologii, monitoring a hodnocení, prevenci v rámci rodiny, školy, na pracovišti, v médiích a v komunitách.

³ Proces adaptace vycházel z doporučení Evropského partnerství pro standardy v prevenci ohledně adaptace a šíření standardů kvality v různých kontextech (EDPQS Sada 4, <http://prevention-standards.eu/toolkit-4/>).

Systém certifikací odborné způsobilosti preventivních programů, tj. systém ověřování kvality preventivních programů, je v ČR zaveden od r. 2006. K lednu 2018 mělo celkem 57 organizací 89 certifikovaných programů primární prevence, z toho 56 programů všeobecné prevence, 24 programů selektivní prevence a pouze 9 programů indikované prevence. Přestože kvalita a dostupnost školních preventivních programů v ČR roste, přetrvává řada problémů:

- V řadě regionů je však certifikovaných poskytovatelů málo a v některých chybí zcela. Chybí síť krajských center primární prevence.
- Systém školské prevence není personálně dostatečně zajištěn. V praxi je pro výkon školních metodiků prevence vyčleněn pouze malý úvazek, přímo ve školách není snížena jejich přímá vyučovací práce.
- Problémem je podfinancování systému (finanční prostředky MŠMT na realizaci programů školské primární prevence jsou řadu let stejné a nedostatečné – cca 20 mil. Kč).
- Přetrvává realizace a podpora jednorázových, neověřených a nekvalitních preventivních programů, instituce zapojené do realizace protidrogové politiky se často neřídí pravidlem podporovat programy s ověřenou kvalitou (certifikace). Do škol mohou vstupovat i externí subjekty, u nichž není ověřena kvalita systémem certifikací.

Série školení EUPC si klade za cíl prostřednictvím profesionalizace preventistů, prohlubováním jejich znalostí a dovedností a prosazováním preventivních intervencí založených na důkazech snížit závažnost zdravotních, sociálních a ekonomických dopadů užívání návykových látek. Prvním krokem k naplnění tohoto cíle je školení pro osoby, které mají nebo v budoucnu budou mít rozhodovací pravomoci. V rámci těchto školení jsou prezentovány a diskutovány neefektivnější preventivní intervence a strategie založené na důkazech.

„Jednou z priorit právě připravované národní strategie protidrogové politiky na následující období je posílení systému prevence, zejména školské prevence, včetně zvýšení dostupnosti efektivních programů primární prevence a jejich dostatečného finančního zajištění z veřejných rozpočtů,“ potvrdila národní protidrogová koordinátorka Jarmila Vedralová.

Konečným cílem evropské iniciativy je zlepšit účinnost a efektivitu prevence na místní a regionální úrovni a posílit povědomí klíčových osob v tom, jak správně vyhodnotit a posílit realizaci intervencí založených na vědeckých poznatcích. Nekvalitní prevence totiž může mít nežádoucí dopady především u mládeže a dobře informovaní odborníci by měli postupně ustupovat od podpory intuitivních, neformálních intervencí, které nemusí přinášet žádoucí výsledky.

„Prevence nemůže být založena na přáních či pocitech, ale na vědeckých důkazech o účinnosti programů. To, jak vytvořit a realizovat preventivní intervenci, je vědeckou disciplínou samo o sobě a bez příslušného vzdělání a kvalifikace preventistů a organizátorů prevence nelze předpokládat, že poskytované intervence budou účinné. Bohužel realita je jiná a v praxi stále převažují neefektivní programy,“ řekl přednosta Kliniky adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze prof. Michal Miovský.

Tato akce pomáhá naplňovat *Strategii 2025 EMCDDA*, která si klade za cíl podporu intervencí v oblasti návykových látek, usnadnění sdílení znalostí a rozšiřování dobré praxe. Zároveň odráží i *Rozvojový rámec sítě Reitox* přijatý v roce 2017, který volá po vyšší míře horizontální spolupráce národních monitorovacích středisek a sdílení dobré praxe v rámci společných aktivit.

EMCDDA v příštím roce vydá referenční příručku pro EUPC. Od roku 2019 EMCDDA a budoucí projektoví partneři plánují projekt rozšířit o „školení školitelů“ a další podpůrné aktivity.

Další zdroje informací k oblasti prevence

Univerzální vzdělávací program prevence

<https://www.issup.net/training/universal-prevention-curriculum>

UPC- Adapt

<http://upc-adapt.eu/>

<http://upc-adapt.eu/wp-content/uploads/2018/01/upc-project-promo-leaflet.pdf>

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

<http://www.emcdda.europa.eu/about/national-focal-points-contact-information#Czech-Republic>

<https://www.drogy-info.cz/>

EMCDDA Strategie 2025

http://www.emcdda.europa.eu/publications/work-programmes-and-strategies/strategy-2025_en

Rozvojový rámec Reitox

http://www.emcdda.europa.eu/publications/work-programmes-and-strategies/reitox-development-framework_en

Evropské standardy kvality drogové prevence (manuál)

http://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/prevention-standards_en

Portál dobré praxe

http://www.emcdda.europa.eu/best-practice_en

Odpověď zdravotnictví a společnosti na drogové problémy: evropský průvodce

http://www.emcdda.europa.eu/responses-guide_en

Kontakt pro média:

Mgr. Zuzana Tion Leštinová

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

M +420 702 153 430

e-mail: lestinova.zuzana@vlada.cz

www.vlada.cz

www.drogy-info.cz